

Socialförvaltningen

2025-05-28

Dnr SON 2025-533

Social- och omsorgsnämnden

Insatser utan behovsprövning

Förslag till social- och omsorgsnämndens beslut

1. Insatser som framgår i dokumentet Insatser utan behovsprövning till tjänsteskrivelse får ges utan individuell behovsprövning från och med 2025-07-01, i enlighet med 11 kap. 5 § Socialtjänstlagen (2025:400)..
2. Insatser inom öppna verksamheter och som ges i grupp undantas från dokumentationskrav avseende uppgifter som kan röja enskilds identitet med hänvisning till 14 kap. 5 § Socialtjänstlagen (2025:400).
3. Insatser där det, enligt dokumentet Insatser utan behovsprövning, bedöms föreligga särskilda skäl görs undantag avseende dokumentation om uppgifter som kan röja enskilds identitet enligt 14 kap. 5 § Socialtjänstlagen (2025:400).
4. Insatser som, enligt vad som framgår i dokumentet Insatser utan behovsprövning, bedöms lämpliga kan erbjudas till barn 15-18 år utan vårdnadshavares samtycke.
5. Råd och upplysningar till enskilda om vilka insatser som socialtjänsten kan erbjuda generellt eller i en viss situation samt vilka effekter dessa kan förväntas ha kan ges under upp till två samtal utan att dokumentation sker om personliga förhållanden.
6. Socialdirektören ges rätt att besluta om vissa redaktionella ändringar av de insatser utan behovsprövning som beskrivs i dokumentet Insatser utan behovsprövning.

Ärende

Den 1 juli 2025 kommer en ny socialtjänstlag träda i kraft. Den innebär en rad förändringar för social- och omsorgsnämndens verksamhetsområde, bland annat att nämnden ges möjlighet att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning.

Inför att lagen börjar gälla så har nämnden att ta ställning till vilka insatser som ska erbjudas utan behovsprövning från och med 1 juli 2025. Vidare behöver nämnden ta ställning till för vilka insatser det föreligger särskilda skäl att göra undantag i dokumentation av uppgifter som kan röja enskilds identitet samt

vilka av insatserna som kan vara lämpliga att erbjuda till barn 15-18 utan vårdnadshavares samtycke.

I detta ärende framgår vilka insatser social- och omsorgsnämnden tillhandahåller utan biståndsbeslut från och med den 1 juli 2025, hur dessa dokumenteras samt vilka insatser som bedöms lämpliga att erbjuda barn över 15 år utan vårdnadshavares samtycke.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, Insatser utan behovsprövning, 2025-05-28

Bilaga 1 Insatser utan behovsprövning

Bakgrund

För att insatser utan behovsprövning ska kunna erbjudas från och med 1 juli 2025 så behöver nämnden fatta beslut om vilka insatser som ska erbjudas och till vilka målgrupper. Beslut behöver också fattas kring vilka insatser som undantas krav på dokumentation uppgifter som kan röja enskilds identitet samt vilka insatser som bedöms vara lämpliga att erbjuda till barn över 15 år utan vårdnadshavares samtycke.

Insatser utan behovsprövning

I nya lagstiftningen (10 kap 1§ SoL) definieras insatser som ett samlingsbegrepp som innefattar rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp till enskilda som behöver det.

Bistånd kommer enligt den nya lagstiftningen ges utifrån personliga behov (11 kap 1§ SoL), där den enskilde tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden. Bistånd kommer också att ges utifrån ekonomiska behov (12 kap 1§ SoL), där den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

De insatser som ges utifrån personliga behov kan ges med eller utan behovsprövning. Syftet är att ge socialtjänsten ett verktyg att sänka trösklar och komma in tidigare än om man bara erbjuder behovsbedömda insatser. Utbudet och utformningen av insatser utan behovsprövning ska kunna anpassas efter lokala förutsättningar och behov, det är nämnden som beslutar hur det ska utformas i kommunen. Insatser utan behovsprövning är ett komplement till behovsprövade insatser och ska inte ersätta dem.

Insatser som ges utan individuell behovsprövning kan vara öppna för alla eller riktade mot specifika målgrupper eller viss problematik.

Följande insatser får inte erbjudas utan behovsprövning:

- kontaktperson, kontaktfamilj, kvalificerad kontaktperson
- vård i familjehem
- vård i särskilda ungdomshem

- vård i LVM-hem
- vård av barn och unga upp till 21 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och HVB
- skyddat boende för vuxna över 21 år med medföljande barn
- särskilda boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning
- bostad i ett boende för äldre personer eller för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 4 eller 11 §, och
- vård i hem för viss annan heldygnsvård.

Vilka förändringar innebär förslaget?

I dagsläget erbjuds ett antal serviceinsatser på socialförvaltningen som går att ta del av utan biståndsbeslut. De föreslagna insatserna utan behovsprövning är i stort de insatser som i dagsläget erbjuds som serviceinsatser.

Två insatser, Rätt Kurva och SIG, erbjuds i dagsläget på service men bedöms inte kunna erbjudas som insats utan behovsprövning. Anledningen till det är att en individuell behovsprövning behöver kunna göras för att insatsen ska gå att genomföra.

Tre insatser tillkommer som i dagsläget inte erbjuds på service. Det handlar om träff med boendestödare, akutboende och stöd till vuxna i öppenvård för skadligt bruk och beroende.

Dokumentation

I nya socialtjänstlagen görs förändringar gällande skyldigheten att dokumentera vid genomförande av insatser. Dokumentationsskyldigheten utvidgas och ska som huvudregel gälla vid genomförande av alla insatser, även för de som ges utan individuell behovsprövning. Syftet med dokumentationsplikten är bland annat att stärka den enskildes rättssäkerhet och möjliggöra effektiv tillsyn av verksamheten. Dokumentation behövs även för att följa upp effekterna av olika insatser.

Två undantag finns från skyldigheten att dokumentera personliga förhållanden/uppgifter som kan röja enskilds identitet. Även om undantag görs så behöver insatsen i övrigt dokumenteras för att bland annat säkerställa god kvalitet och systematisk uppföljning.

Det första undantaget innebär att uppgifter om enskildas personliga förhållanden inte behöver dokumenteras vid rådgivning. Rådgivning syftar till att ge råd och upplysningar till enskilda om vilka insatser som socialtjänsten kan erbjuda generellt eller i en viss situation samt vilka effekter dessa kan förväntas ha. Rådgivning kan också vara mer omfattande och inriktad på en viss situation eller ett visst problem, till exempel familjerådgivning.

Det andra undantaget innebär att nämnden kan besluta om att uppgifter som kan röja enskilds identitet inte ska dokumenteras när det föreligger särskilda

skäl. Nämndens beslut gäller alla som deltar i en viss insats. Det innebär att beslutet inte kan avse enskilda individer.

Särskilda skäl handlar främst om de fall då det är svårt att nå utsatta grupper, om enskilda avstår en insats om inte möjligheten finns att vara anonym. Det handlar även om att träffpunkter och liknande öppna verksamheter eller gruppverksamheter där det inte är lämpligt eller behövt att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer.

Inför att besluta om att undanta insatser från dokumentation av uppgifter som kan röja enskilds identitet behöver nämnden göra en risk- och konsekvensanalys av verksamhetens insatser och målgruppens behov för att kunna ta ställning till om det finns särskilda skäl som motiverar undantag från kravet att dokumentera.

Bedömning

Efter en genomgång av befintliga insatser och risk- och konsekvensbedömningar gällande dokumentation av personliga förhållanden och uppgifter som riskerar att röja enskilds identitet så ges följande förslag:

- När det gäller rådgivning så bedöms råd och upplysningar till enskilda om vilka insatser som socialtjänsten kan erbjuda generellt eller i en viss situation samt vilka effekter dessa kan förväntas ha kunna ges under upp till två samtal utan att dokumentation sker om personliga förhållanden.
- Öppna verksamheter, träffpunkter och gruppverksamhet ska undantas från dokumentationskrav utifrån särskilda skäl. I dessa insatser bedöms det inte vara lämpligt eller behövt att dokumentera uppgifter som kan röja enskilds identitet.
- I bilaga 1 identifieras de insatser som riktar sig till särskilt utsatta grupper och där det därför också föreligger särskilda skäl att undanta dokumentationsskyldigheten gällande uppgifter som kan röja enskilds identitet.

I de insatser där undantag görs från att dokumentera uppgifter som kan röja enskilds identitet innebär detta att insatsen inte går att följa upp på individnivå, och att insatsens kvalitet inte går att säkerställa för varje enskild individ.

När det gäller de insatser som ges i öppen verksamhet, träffpunkt eller grupp så bedöms det inte behövt att ha möjlighet att följa upp insatsen individuellt. Uppföljning och kvalitetssäkring kan göras av insatserna genom den oidentifierade dokumentationen.

De insatser som undantas från dokumentation av uppgifter som kan röja enskilds identitet med hänvisning till att de riktar sig till särskilt utsatta grupper så blir konsekvensen också här att insatserna inte går att följa upp på individnivå. Då insatserna innefattar individuellt stöd är det egentligen behövt att kunna följa upp och kvalitetssäkra insatserna på individnivå, men då behovet vägs mot risken att personer som har behov av insatserna väljer att inte söka dem får det bedömas viktigare att insatserna når rätt målgrupp.

Ekonomiska konsekvenser

Insatserna finansieras inom befintlig budgetram. Eventuella justeringar av resurser inom verksamheten kan bli aktuella, men ingen ökad kostnad beräknas på kort sikt. På längre sikt kan insatserna bidra till minskat behov av mer omfattande och kostsamma stödinsatser.

Kommunala mål

Ett Linköping med minskad segregation
Lättillgänglig, god och jämlik välfärd

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Social- och omsorgsnämnden strävar efter att främja jämställdhet i all verksamhet. Det innebär att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att få sina behov tillgodosedda och att bemötas likvärdigt i kontakten med socialtjänsten. Jämställdhetsperspektivet ska integreras i både handläggning, beslut och utförande av insatser.

Vid utformning av utbudet av insatser utan behovsprövning ska hänsyn tas till hur insatser kan

påverka kvinnor och män olika. Bedömningar och insatser ska utgå från individens behov och inte styras av stereotypa föreställningar om kön eller andra diskrimineringsgrunder. Ett jämställt arbetssätt bidrar till en mer rättvis, effektiv och inkluderande socialtjänst.

Samråd

Samråd har skett med vård- och omsorgsförvaltningen.

Uppföljning och utvärdering

Besluten kommer att följas upp och rapporteras i samband med kvalitetsberättelse.

Samverkan/information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Ärendet tas upp för information enligt 19 § MBL2025-06-09

Socialförvaltningen

Yvonne Thilander

Beslutet skickas till:
Klicka här för att ange text.